

ՀԻՄԱՆԻՐ ԵՎ ՀՐԱՍՏԱԿԻՉ «ՍՅՈՒՆՅԱՑ ԱՇԽԱՐԴ»

ՍԱՐՍԱՆԱՓԱԿ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՄ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՏՊԱԳՐՎՈՒՄ է

2003թ.

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1-ին

Հասցե՝ ՀՀ, Սյունիքի մարզ, ք. Կապան,
Հաղովան 20/32, 3301:

Հեռ.՝ +374 2855 25 63

+374 91 45 90 47

+374 77 45 90 47

Գրանցման վկայական՝ 01Մ 000231:

Տպագրվում է «Տիգրան Մեծ»

հրատարակչության տպարանում:

Հասցեն՝ ք. Երևան, Արշակունյաց 2:

Օսմակը՝ 2 տպագրական մամուլ:

Տպարանակը՝ 1725: Գինը՝ 100 դրամ

ISSN 1829-3468

16007 >

9 771829 346006

Սյունյաց Երկիր

www.syuniacyerkir.am

ՈՒՐԵԱԹ, 11 ՄԱՐՏԻ 2016թ.

№ 7 (383)

ԵՎ ՀԱՅՈՂ Իշխաններն էլ, իրեն
Արտաշես թագավորին մասնելու
վարձ, Պարսից թագավորից
սանալով դատիվներ...
հեռացան արքունիից եւ եկան
իրենց աշխարհէ:
...Այնուեւեւ Հայոց
նախարարներն իրենց համար
կաթողիկոս խնդրեցին Պարսից
արքունիից...
ՂԱՅԱՐ ՓԱՐՊԵՑԻ
«Հայոց դատմություն»

ՀՆԱԳԻՒՊԱԿԱՆ ԱԼԵՂՈՒՄՆԵՐ՝ ՏԱԹԵԼԻ ՎԱՆՔԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՂԱԿԱՆ ԱՉԽԱՐԱԿԱՔՆԵՐԻ ՀՐՁԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ

Տաթելի վանական համալիրի վերականգնամբ աշխատանքների շրջանակներում 2013-15թթ. կատարվեցին հնագիտական պեղումներ, որն իրականացրեց ՀՀ ԳԱԱ հնա-

գիտության եւ ազգագրության ինստիտուտի արշավախումբ՝ պատմական գիտությունների թեկնածու Հումկի Մելքոնյանի դեկավարությամբ (անդամներ՝ պատմական գիտու-

թյունների թեկնածու Արսեն Հարությունյան եւ Դավիթ Դավթյան):

Էջ 6

Ս-2 ՄԻՋԱՎԵՐԱԿԱՆ ԾԱՆԱՊԱՐԻ ՍԻՍԻԱՆ-ԳՈՐԻՍ ՀԱՊՎԱԾՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ԱՆԱՆԳԱՆԵԼԻ Է

ԾԱՆԱՊԱՐԻ ՀԱՇԽԱՐԵՎՈՅԻՆ

Ուղիղ երկու տասնամյակ առաջ՝ 1996 թվականի փետրվարի 21-ին, ստեղծվեց «Սիսիանի ծանշին» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն:

«Բացարձակապես ոչինչ չունենա՞մ, ավելի ծիշտ՝ դուրս գոված մի ասֆալտագործարան եւ մի քաղաքարդից: Դրեցին-հավաքարեցի, դարձավ ծեռնարկություն», - ընկերության հիմնադրումն է ներկայացնում տնօրեն Յան Գաբրիելյանը, ով անցել է ճանապարհին համարի՝ ընկերության սպասարկման պոլիտեխնիկական ինստիտուտի ավտոմոբիլային ճանապարհների շինարարության բաժինն ավարտելուց հետո աշխոնելի հասլանու ընկերության տնօրենին պաշտոնի:

Ընկերությունը, նախեւառաջ, սպասարկում է Ս-2 միջավետական ճանապարի Սիսիանի դրապասներից մինչեւ Գորիսի սահմանն ընկած ճանապարհահաստվածքը: Այս օրերին Սիսիանից Գորիս կամ հակառակ ուղղությամբ երթևեկելիս վարորդը դժվարությամբ է հարթակում միջավետական ճանապարի 114-119 կմ հատվածը, որտեղ ձևանական հետո փոսեր են գոյացել: Յան Գաբրիելյանը բացատրում է, որ ասֆալտը տարուց ավելի չի դիմանում, զանգվածարար քայլային է, իինդ տարին մեկ պիտի նորոգել, ասֆալտի նոր շերտ փուլ, մանավանդ որ միջավետական ճանապարի՝ ընկերության սպասարկմանը (անառաջին թե ձմեռային) բաժին ընկած հաստվածքը ծանրաթերնված է, այդտեղով են անցնում դեպի Լեռնային Ղարաբաղ եւ Իրամի հայլանական համբաւառությունը:

Յան Գաբրիելյան
«Սիսիանի ծանշին» ՍՊԸ տնօրեն

ավտոմոբիլները:

«Անցած տարի ծեր նշած հատվածի եւ ողջ միջավետական ճանապարի փոսային

Էջ 6

Սյունիքի եւ Վայոց Ճորի մարզերը՝ մեկ համապետ ընդրապարածք

Մարտի 3-ին ՀՀ կառավարությունը հաստատել է Հայաստանի Հանրապետության նոր ընտրական օրենսգրքի նախագիծը, որը կներկայացվի ՀՀ Ազգային ժողովով:

Ըստ նախագիծ՝ հանրապետությունում գործող 41 ընտրատարածքը «կօպտիմալացվի» եւ ՀՀ տարածքը կրածնվի 13 ընտրատարածքում (4-ը՝ Երեւանում, 9-ը՝ մարզերում): Սյունիքի եւ Վայոց Ճորի մարզերը դիտարկվում են իրեւ մեկ համատեղ ընտրատարածք:

Երեւանի, Գյումրիի եւ Վանաձորի ավագաները կընտրվեն համամասնական ընտրակագով, իսկ քաղաքապետները՝ ավագանու կողմից: Դա նշանակում է, որ մյուս համայնքների դեկավարները (որոնց թվում եւ մեր մարզի քաղաքային համայնքների դեկավարները) կընտրվեն ուղղակի ընտրությամբ: Համայնքի ավագանին եւ համայնքի դեկավարները կընտրվեն 5 տարի ժամանակով:

Փաստորեն ՀՀ ընտրական օրենսգրքը համապատասխանեցվում է Սահմանադրությանը եւ ուժի մեջ կմտնի 2016թ. հունիսի 1-ից, ինչպես սահմանված է հիմնական օրենքի անցումային դրույթներով:

Անցուած, ներկայացված նախագծում կամ ի քանի դրույթ, որ նորություն են եւ ընտրողներին նույնական նորությունը հարցում կատարվում: Սակայն քիչ չեն նաեւ տարածայնություններն ու տարակույսները փաստարդի վերաբերյալ: Այդուհանդերձ, քիչ հավանական է, որ օրենսգրքի նախագիծը ընդուրկումների արդյունքում սկզբունքային փոփոխությունների կենթարկվի:

Միգույն, ներկայացված նախագծում կամ ի քանի դրույթ, որ նորություն են եւ ընտրողներին նույնական նորությունը հարցում կատարվում: Սակայն քիչ չեն նաեւ տարածայնություններն ու տարակույսները փաստարդի անդրդաշական տարածքը ընդգրկմանը, որը, ի դեպ, ողջամիտ քայլ կիսեր բոլոր առողջություն:

Եթե իրականություն դառնա այդ կանխատեսումը, ապա կվերականգնվի նաեւ (իր նախկին սահմաններով) Յայ առաքելական եկեղեցու Սյունիքաց թեմը, որը մի քանի տարի առաջ հանրակալ բաժանվեց երկու մասի:

Զնորանանը, որ 1995 թվականին, երբ մշակվում էր «Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման նախին» ՀՀ օրենքը, շրջանառվում էր հենց այդ՝ Սյունիքի մարզը պատմական Սյունիքի սահմաններով կազմակերպու վարիանություն: Այդ ժամանակ նախատարածքը գտնվեց ներկայի սահմանական արքանական անդրդաշական տարածքում՝ պատմական Սյունիքի անդրդաշական առաջնական առաջնական անդրդաշական տարածքում:

Ներկայիս կանխատեսումը գուցե եւ չժնվեր ու չշրջանառվել, եթե չիներ մի ու Երկրորդական հանգամանք եւս: Ս.թ. Գյետրվարի 24-ին Հայաստանի Հանրապետության կուսակցության եւ Յայ Եղեղափոխական Դաշնակության միջև ստորագրված քաղաքացիության միջանական անդրդաշական համագործակցության համագործակցության այսպիսի դրույթ է ամրագրվել՝ «Վերանայել Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանմունք...»:

Առայժմ այսքանը, մնացածը ցույց կտա ժամանակին:

ՍԱՄՎԵԼ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ

Նոր մարզում

«Պատանի Երկրապահ» ակումբները՝ սյունիքյան նոր իրողություն

Երկրապահը հայրենիքի պաշտպանության գործին կամավոր մասնակցած (անդամագրված) անձանց խիզախության, հայրենասիրության, անձնազոհության վրա հիմնված եւ պատճականորեն ծեւավորված բարոյական արժեհամակարգ է, որն ընկած է ՀՀ-ում պատանիների եւ երիտասարդության ռազմահայրենասիրական դաստիարակության հիմքում: Թերեւս այսպես է բնութագրվում Երկրապահը «Երկրապահ կամավորական-ների միություն» հել-ի կանոնադրության առաջարանում:

Երիտասարդ եւ մատող սեբնդի ռազմահայրենասիրական դաստիարակությունը կատարելագործելու, նրանց ֆիզիկական պատրաստականության մակարդակը, հայրենիքի եւ հայոց բանակի հանդեմ պարտիք զգացումը բարձրացնելու նպատակով 1997 թվականից ԵԿՄ-ի կազմում գործում է «Պատանի երկրապահ» մանկապատանեկան-ռազմահայրենասիրական ակումբը: 2014-ի սեպտեմբերի 9-ին պաշտպանության, կրթության եւ գիտության նախարարությունների եւ Երկրապահ կանաչվորականների միության միջևն ստորագրվեց եռակողմ փոխմըռնանան հուշագիր, ըստ որի պաշտոնապես ամրագրվեց ՀՀ բոլոր դպրոցներում «Պատանի երկրապահ» հայրենասիրական ակումբների ստեղծման խնդիրը. դրանք գործում են համաձայն կազմակերպության Վարչության կողմից հաստատված «Պատանի երկրապահ» ակումբի և անդամականության եւ գումարերի:

կասուսադրության և օրագրերի:

Սյունիքի «Պատաճի երկրապահ» մարզային ակումբի հրամանատար, կապիտան Զարզանդ Սիկոռոսյանի խորենով. «Պա-

տանի երկրապահը մեր երկրի պապայի մասնիկն է. եթե յուրաքանչյուր ընտանիքում մեկ երկրապահ երեխա մեծանա, կրադրանա երիտասարդության հայրենասիրության, Փիզիկական պատրաստականության մակարդակը: Սա նի կարգավիճակ է, որ անմիջականորեն կապված է մեր ազգի վաղվա օրվաներ:

II «Պատաճի երկրապահ ակումբին անդամագր- մենու համար ուսորություն»

աշակերտը, դիմումից
բացի, պարտադիր ներ-
կայացնում է նաև օրի-
նական ներկայացուցչի
(ծնողի) գրավոր համա-
ձանություն:

ումբի ստորաբաժնում-
որենց գործունեությունն իրա-
ցնում էն ռազմագիտական
քրանցերի, ուխտացնու-
թի, արշավաների, ռազմանար-
ն ճամբարների, սպարտա-
ների եւ այլ միջոցառումների
սկերպան միջոցով:

Ի սկզբանե վերապահումով ընդունվեց նման ակումբներ ստեղծելու գաղափարը, բայց Զ.Նիկողոսյանը նշեց, որ սառույցը, կարծեք, կոտրվում է, եւ երեխանների մեջ մաս սիրով է մասնակցում կազմակերպված բոլոր միջոցառումներին: «Անդամագրովելու համար տարիքային առանձնակի սահմանափակում չկա, իհնականում ընդգրկվում են 10-18 տարեկան ադիքներն ու տղաները: Բայց 7-8 տարեկան երեխաները, հատկապես հրապուրվելով գինվորական համագետառով, նույնպես անդամագրութեան մեջ մասնակցում է»:

**Վում են: Ողջունելի եւ ոգեւորիչ է
աղջիկների ներգրավվածությունն
ակումբներում, նրանց ֆիզիկա-
կան պատրաստականությունը»,
– նշեց Զարզանդ Խիկողոսյանը:**

Ի դեպ, Զարզանդ Նիկոլոյասի մը 2000-2005թթ. ենել է Գորիսի N գորամասի ֆիզիկական պատրաստության պետ, այժմ Կապանի թիվ 6 հիմնական դպրոցում աշխատում է ֆիզիկական կոլտուրա առարկայի ուսուցիչ: «Այս բնագավառում բավականաչափ աշխատանքային փորձ ունեմ: Ներկայումս ստանձնել եմ պատանի երկրապահերի հրամանատարի պաշտոնը եւ աշխատանքը կատարում եմ հասարակական կարգով: Աշխատելով որպես Սյունիքի մարզպետ Սուրեն Խաչատրյանի օգնական՝ կառուցի աշխատանքները կանոնակարգելու հրահանգ եմ ստացել: Բնական է, անելիքներ շատ կան, լուրջ եւ տեւական աշխատանք է հարկավոր ցանկալի արդյունքի հասնելու համար», – նշեց Զ.Նիկոլոյասին:

Նպարներում ակումբների անդամների հետ տարվող աշխատանքների համար պատասխանատու է դարձողի գինողեկը։ Դասընթացներն անց են կացվում առանձին դասացուցակով ու գրաֆիկով։ Ակումբները սերու համագործակցում են քաղաքներում տեղակալված գոռաճանենի հետ։

**Ծարային սպուտգափես՝
պափանի Երկրապահների
մասնակցությամբ**

Փետրվարի 24-ին Կապանում
տեղի ունեցած Սյունիքի մարզի
«Պատաճի Երկրապահ» ակումբների
շարային պատրաստականության
ռազմահայրենասիրական բաց
դասը, կարծեք, հատկապես վեր-
ջին Երկու տարվա աշխատանքի
արդյունքը լիներ: Գարեգին Նժենի
հրապարակում հավաքված մարզի
տարրեր քաղաքները ներկայացնող
պատաճի Երկրապահները ենել էին
ցուցարձելու շարային պատրա-
ստականության իրենց հմտություն-
ները:

Մինչ շարային ստուգատեսին անցնելը Սյունիքի մարզպետ, ԵԿՄ Սյունիքի մարզպային խորհրդի նախագահ Սուլեյն Խաչատրյանի գլխավորությամբ մարզի հանայնքապետերը, դպրոցների տնօրենները, ուժային տարրեր կառույցների ներկայացուցչերն ու եռամբունդ երկրապահները ծաղկադրում կատարեցին Բաղարուրջի հոլշահանալիրում։ Պատաճի երկրապահների հրամանատար Զարզանդ Նիկողոսյանը մարզպետ Սուլեյն Խաչատրյանին զեկուցեց մրցումների անցկացմանը պատրաստ լինելու մասին։ Մարզպետը շնորհավորեց պատաճի երկրապահներին ստուգատես-մրցուրիթ անցկացման կապակցությամբ։ ՀՅ, ԼՀՅ եւ ԵԿՄ դրոշները հանդիսավոր ներս քերելուց հետո պատաճի երկրապահներին իր օրինանքի խոսքը հետեւ Կապաճի հոգեւոր հովհակը տեր Վահան քահանա Ներյանը՝ մարդելով Ծրանց ուժ եւ լորով։

ՀՅ ԵԿՄ Վարչության նախագահ գեներալ-լեյտենանտ, Արցախի հերոս Մանվել Գրիգորյանի շնորհավորական խոսքը ներկայացնեց ԵԿՄ Վարչության փոխնախագահ Միհրան Հարությունյանը, ով ընթերցեց Մանվել Գրիգորյանի հրամանը Զարգանդ Նիկողոսյանին մարզում «Պատաճի երկրապահ» ակունքի հրամանագրը Բաշնաւելու նաև:

Սամասն սշապատու սամաս։
Սարգի երիտասարդ երկրապահ-
ների հրամանատար, Կապանի փիլո-
քաղաքապետ Ռուտոլֆ Սարգսյանը
կարեւորեց կառույցի ղերը, հատ-
կապես երիտասարդների շշանում
հայրենակիրություն սերնանելու,

Նոր՝ մարզում

զոհված ազատանարդիկների հիշատակը կառ պահելու գործուն: Նա նշեց, որ երիտասարդ երկրապահի զանկությունն ու նպատակն են երկրի հզորացումը եւ սահմանների ամրապնդումը, ավել սերնդի ձեռքբերումները պահպանելը:

Կապանի թիվ 6 հիմնական
դպրոցի պատաճի Երկրապահ Ա-
նա Թաղեւոյսանը, կարեւորելով Եւ
փառաբանելով Երկրապահների
գործունեությունը, պատաճի Երկ-
րապահների անունից խոստացավ
լինել մարտիկը նրանց գաղափարի,
սահմանապահը նրանց նվաճածի,
գանձապահը նրանց մտքերի, դրո-
շակակիրը նրանց փառի ու հաղ-
թանակների:

Պատանի Երկրապահի ծնող Ուռերս Բավունցն իր խորում նշեց, որ յուրաքանչյուր հայ ծնող պահու հպատանա, որ իր զավակը Երկրապահ է, որ նա մեծանում է որպես հայութեաից պաշտպան: Նա շնորհակալություն հայտնեց նախաձեռնողներին եւ կանաչ ճանապարհ մաղթեց Երևանացաներին:

թե Երկրապահներին։
Ելույթներից հետո պատահ երկրապահները շարային քայլերով անցան հրապարակով, ցուցադրեցին մարտական հճարքներ։ Շարային սոուզատես-մրցույթի արդյունքներով հաղթող ճանաչվեց Սիսիանի պատանի Երկրապահների ակումբը։ Երկրորդ եւ երրորդ տեղ գրավեցին համապատասխանաբար Ազգարակի եւ Կապանի ակումբները։ Ժյուրիի կազմում ընդգրկվել էին նաև տարբեր զորամասերի հրանաւատարներ։

|| Միջոցարմանը տոնա-
կան շունչ հաղորդեցին
Կապանի մշակույթի պա-
լատի երաժշտական կա-
տարումները: Դաշտային
ճաշարանում պատանի
երկրապահներին մա-
տուցվեց զինվորական
ճաշ:

Ինչպես պատգամել է Սպարապետ Վազգեն Սարգսյանը. «Ես շատ եմ խնդրում ծնողներին՝ ճահապարհաստեք ձեր որդիներին բանակային ծառայության: Մերժանեք նրանց մեջ ուժ՝ դիմագրավելու դժվարությունները: Պատաճուն պետք է ներշնչել տղամարդ դառնալու անհամեշտուրյունը՝ ցավը, դժվարությունն արժանապայի տանելու կամք դաստիարակել նրանց մեջ»: Այս խոսքերին Մանվել Գրիգորյանը ենթասան է ավելացրել:

«Зая Երեխսայի արյան մեջ կարի հետ կա հայրենապաշտություն, ու ես հավատացած եմ, որ պատահ Երկրապահները հայ ժողովողնի այն զավակներն են, որոնք փոքր տարիքից պատրաստ են դառնալու հայրենիքի պաշտպանները: Դուք եք մեր Երկրի հիմքերը եւ ծերն է Երկիրն իր ներկայով ու ապագայով: Ես հավատում եմ, որ դուք պահելու եք ծեր հայրերի, ավագ սերնդի Երկրապահների ծեռք բերած ճշգանձները, մեր պետության անկախությունն ու սահմանները: Դուք եք Երկրի խևական տերը, ու հայրենիքը սկսվում է ծեղանից»:

Ինչպես նշեց պատաճի Երկրապահների հրամանատար Զարզանդ Նիկողոսյանը. «Օրո կայացել է»:

Պատրանի Երկրապահների Երդման արարողությունը

2009թ.-ից «Պատաճի երկրապահ» ակումբն ամեն տարվա մարտի 5-ին՝ Սպարապետ Վազգեն Սարգսյանի ծննդյան օրը, Եռաբլուրում կազմակերպում է իր նոր անդամների երդման հանդիսավոր արարողություն, որի ընթացքում երդի են անվերսապահորներն կատարել իրենց վրա դրված բոլոր պարտականությունները, իրանանատարների կարգադրություններն ու իրամանները, ենթարկվել «Պատաճի երկրապահ» ակումբի կանոնադրությանը, սիրել հայրենիքը, հայոց բանակը, ուսման մեջ լինել առաջավոր, դառնալ ԵԿՄ-ի առժամկի հետնորդ, հայոց բանակի հզոր հենայուն:

Սարգի պատաճի երկրապահներից (Կապանից, Գորիսից և Սիսիանից) 80 հոգի Երեւանում մասնակցեց պատաճի երկրապահների եղբան արարողությանը՝ Նվիրված Սպարապետ Վագեն Սարգսյանի ծննդյան օրվան, իսկ մարզի 120 դպրոցի 250 աշակերտ Բաղրամյանի հուշահամալիրում կազմակերպված միջուռարման:

Մարզկենտրոնում պատահվել է երկրապահների երդման արարողությունը մեկնարկեց Սուրբ Մեսքոյ Մաշտոց եւելեցուց, որտեղ օրհնության կարգ մատուցեց Սյունյաց թեմի առաջնորդական տեղապահ Սակար Վարդապետ Յակոբյանը: Ի դեպ, Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ն մարտի 5-ը հօչքակել է որպես պատահի երկրապահների օրինության օր:

ավանդական ծաղկադրումից հետո
նարզի պատաճի Երկրապահների
հրամանատար, կապիտան Զար-
գանդ Տիկոնովսյանը գեկուցեց նարզ-
պետին Երդան արարողությանը
պատրաստ լինելու մասին, որից
հետո ներկայացրեց ԵԿՄ վարչու-
թյան նախագահի, Արցախի հերոս,
գեներալ-Լեյտենանտ Սամվել Գրի-
գորյանի ուղերձը: «Պատաճի Երկ-
րապահներ, այսօրվանից դուք
կարող եք հպատակության կողմէ Երկ-
րապահի Վեհ անունը: Դուք անկա-
խության սերունդ եք, պետության
և անկախության տերն եք: Դուք
պարտավոր եք գրագետ լինել,
պարտավոր եք ֆիզիկապես ու-
ժեղ լինել: Ձեզանից է կախված,
թէ մեր հայրենիքը որքան ուժեղ
կիհնի: Դուք պետք է պատրաստ
լինեք տեր կանգնել հայոց արդար
պահանջն՝ ցեղասպանության
սրբադասված նահատակների
պահանջներին, մեր կորսված հայ-
րենիքին վերատիրանալու իշխնի: Ձեզ
գորակցում են պետությունը,
մեր գործընկեր պետական, հասա-
րակական կառույցները», – նաս-
նակորապես նշված է ուղերձում, որ-
տեղ որպես վերջարան կոչ է արվում
ներկաներին լինել միասնական,
քանզի մեր ուժը, հզորությունն ու
անկախությունը միասնության մեջ է:

Սազգային պատմության մեջ է:
Սազգային Սուրեն Խաչատրյանը նշեց, որ հպարտությամբ
ենք նշում Սպարապետ Վազգեն
Սարգսյանի ծննդյան օրը, որով
հետեւ մեջ հայորդի Վազգենը մեզ
ապօնելեա հարեանակի կամք ու

ՀՅ ԶՈՒ առաջին բանակային զորամիավորման հրամանատար, գնդապետ Տիգրան Փարվանյանը, շնորհավորելով պատաճի Երկրապահներին Երդման Եւ Սպարապետի ծննդյան օրվա կապակցությանը, նշեց, որ այս օրը համազգային տոն է դարձել. «Դուք Վաղվա հերոսներն եք, գիտնականները. Կուգենամ, որ լինեք մեր գործի շարունակողը, ինչպես որ մենք շարունակում ենք Սպարապետի գործը, ինչպես որ ծեր սերունդը կշարունակի ծեր գործը: Ենեք հզոր ու ազգաներ, ապառատ ամեն ինչ տառու

ամենաքանիկին՝ հյուրենիքին»:
Միջոցառման ընթացքում հնչած
երաժշտական կատարումներից
հատկապես տպավորիչ էին Տարել
Վանական համալիրի երգչախմբի (Խնճրավար՝ Լուսինե Սարգսյան)՝
կատարումները թե՛ եկեղեցում, թե՛
հուշահամալիրում։ Նշենք, որ երգ-
չախումը գործում է 2013թ.-ից եւ
ստեղծվել է «Տարեկի վերածնունդ»
ծրագրի շրջանակներում։ այնտեղ
ընդգրկված են շնորհալի երեխաներ
Դալիձոր, Տարել, Շինուհայր, Սվա-
րոնց եւ խոս գլուխերից։

Իսկ անփոփիչ խոսքը Կապանի
թիվ 6 հիմնական դպրոցի փոքրիկ-
երիմն էր. իրենց հայրենասիրական
երգով նրանք տոնական տրամա-
դրություն հաղորդեցին ներկաներին.
Երկնօրևմ հայտնված աղավնիները
խաղաղություն մաղթեցին աշխար-
իին:

Քաջարանցի Արթուր Ստեփանյանը սոցիալապես անապահով ընտանիքի անդամների, հաշմանդամների համար այս օրը նույնպես դարձրեց հիշարժան: Նրա նախաճնշությամբ եւ սեփական միջոցներով այդ մարդիկ այցելեցին Գարեգին Նժդիկի, այնուհետեւ Բաղրատիցի հոլշահամալիրներ: Կապանի Սուլբ Մեսրոպ Մաշտոց Եկեղեցու նրանց օրինեց տեր Վահան քահանա Դերոյանը:

Ապարանի Վազգեն Սարգսյանի ծննդյան օրը պատշաճ մակարդակով նշեցին թե՝ հանրակրթական դպրոցներում, թե՝ համայնքներում:

Ս-2 միջակելիքական ճանապարհի Սիսիան- Գորիս հատվածն ուղղակի անանցանելի է

Եզ 1 նորոգումների համար
50 մէն դրամ էր հաս-
կացվել, բայց միայն փոսային նոր-
գումներով ճանապարհ չես պահի:
Երրորդ տարին է՝ այդ ճանապարհի
ոչ մի կիլոմետրի վրա ասֆալտ չի
արվում, ինչքան էլ փոսային նոր-
գում ամենը՝ մեկ է, չի մնալու, կամ
փակված փոսի մոտ նորն է գոյա-
նալու», - բացատրում է Վիրջարու
ճանապարհաշնարարը:

«Եսկ վերադաս մարմինները
տեղյա՞կ են այդ ճամփին», - հայու է
հնչում: «Իհարկե, տեղյակ են, ան-
ցած տարի գրուբրուն էի ուղարկել
այդ հատվածի նորոգման համար,
գարուն է բացվել, նորից եմ գրելու»,
- պատասխանում է: Եսկ որպես ժա-
մանակավոր լուծում, խիճ ու ավազ
են լցոնում փոսերը, որ փոքրիշատն
տանելի լինի երթեւեկուրյունը:

Ասֆալտի ծածկի քայլ
քայլումը եւ փոսեր գոյանալը
ճանապարհաշնարար կապում է
այն բանի հետ, որ ծայան տեղումնե-
րից հետո ճանապարհներին ավագի
հետ առ են ցրում, ինչն էլ քայլքայլը
է ասֆալտը: «Ավելի նպատակահար-
մար է համարվում խարամը (շլաք)»,
- քացատրում է:

Այս ձմռանն արանձին օրերի ծյան առաստ տեղումներ եղան, նանավանդ նոր տարվա նախաշեմին եւ դրանից հետո, պատահել է՝ որոշակի ժամանակով կարգածահար է եղել միջաբետական ճանապարհը, փրկարարներն են օգնության հասել: Չնաքը եւ վաստեսնելիության պատճառով խնդրահարույց է մնում Սիսիանի դարպասներ-Գորհայը ճանապարհահատվածը, որ փակվելու վտանգի տակ է լինում միշտ: Եղանակի մասին հաղորդագրություններում էլ հաճախակի իշխատակվում է այդ տեղանքը՝ կամ ծնարուք է լինում, կամ մերկասառույց: Նրա փոխանցմանք՝ ձնեռային սպասարկման համար նախատեսված միջոցների զգալի մասը ծախսվում է այդ հատվածը բանուկ պահելու համար: «Պիտի ձնաքի ժամանակ էլ դուրս գաս, ճանապարհը մարդես, ասում են՝ տեսանելիություն չկա, միեւնույն է՝ պիտի մաքրվի: Եթե մտածեմ, որ քամին կտրվի, նոր մարդեմ, հաշվիր, որ ճանապարհը միշտ փակ է լինելու: Դեկտեմբերի 31-ին էլ՝ կեսգիշերին, կոլեկտիվով դուրս կիմք եկել», - ներկայացնում է իրությունը:

«Սիսիխանի ճանշինը» սպասարկում է նաեւ նարզային ճանապարհները, առատ ճնատեղումների ժամանակ հեռավոր, լեռնային համայնքները չեն կտրվում արտաքին աշխարհից: «Աննարարդն Անգեղակող-Շաղատ-Բարձրավան ուղղությունն է, որտեղ հաճախակի են քամիներ լինում, ճանապարհ բացում ենք ծովնից, նորից քամին բերում-լցնում է: Որ ասենք ամեն տեղ լինում ենք, ծշմարտության դեմ մեղանչած կյանքներ, եթե ճանապարհ վատ է լինում, գյուղապետը զանգում է, տեխնիկա ենք ուղարկում ճանապարհ բացելու համար, - մանրանասնում է Հ.Գաբրիելյանը:

Հերիքո՞ւմ են պետական վերի շրջանակում տրվող գումարները ճանապարհների սպասարկման համար: Տեղեկանում ենք, որ անցած տարի յոթ տոկոսով պավելացրել են հատկացվող միջոցները: Բայց այս դաշտում առաջ է գալիք այլ գումարներ, որոց բարձր է առանձակագիր այլ գումարների վերաբերյալ:

«ՄԵՆք ուրիշ ենք, իսկ մեր չափն էլ անչափն է»

Սոցիալական

Երբ լսում կամ կարդում ենք,
որ ինչ-որ մեզը քաղաքական
ապաստան է խնդրել կամ խնդրում,
ամեն ինչ պարունակությունը է
թվում: Այս քառակապակցության
հիմաստն ավելի խորը ըմբռնելու հա-
մար շատ քառարաններ են թերթել
ու դեռ շարունակում են թերթել, բայց
հիմացածին դեռ բան չի ավելացել: Յե-
տաքըքրության հագուրդ տալու հա-
մար փնտրության շարունակելու են:
Իսկ իմացած հետևյալն է: ճարդը
քաղաքական ապաստան է խնդրում
մի այլ երկրից, երբ իր երկրի իշխա-
նությունները նրան քաղաքական
հայացքների համար հետապնդում ու
հալածում են, սահմանափակում են
նրա իրավունքները, գրկում են խոս-
քի, հավատքի ազատություններից, չեն
բռնում իրացնել մասնագի-
տական ունակությունները: Մի խոս-
քով՝ նա իր հայրենիքում դաշնում է
սպիտակ ագռավ, ոդի վրա քար են

Անտումը բրոլոր: Գալիս է մի պահ, ու մարդու համբերությունը հասում է, նա գտնում է, որ այլևս անհնար է ննան պայմաններում ապրել, եւ նա քաղաքական ապաստան է խնդրում այլ երկրից:

Քաղաքական ազատությունների հարցում նախկին խորհրդային երկրի կազմի մեջ մտնող հանրապետությունների շարքում դժվար թե մեզանից առաջադեմը լինի: Գուցե թե բացառություն կազմեն ներձարթյան հանրապետությունները: Սակայն դրանով հանդերձ ամեն կերպ Հայաստանից «փախչելու» եւ այլ երկրի քաղաքացիություն ընդունելու համար ինչերի ասես, որ չեն դիմում որոշ «Վայ» հայեր: Բանը հասել է նրան, որ առանձին անհատներ քաղաքական ապաստան խնդրելու հրենց դիմումի մեջ որպես պատճառ նշում են, թե իբր հայութեանքում հրենց հալածանքի են ենթարկվում հրենց ոչ պահանական սեբառուալ կողմնորոշման համար: Օրինակ, վերջին տարիներին Հայաստանի նախկին քաղաքացիներից շատերն այդ

Ծանապարհով են ապաստան ստացել Նիդեռլանդներում:

Իսկ հավատի ազատության հարցում մեզ հետ հավասարն ուղղակի չկա: Աղանդեր ծնվելու համար մեր երկուու այնպիսի պարագան կա, որ դրանք շատանում են սնկի ճանան: Մի քիչ ուշադիր եղեք եւ ձեր շրջապատում կնկատեք, որ հարեւաններից մեկի տանը, կամ քիչ հեռու մի այլ բնակարանում պարերաբար հավաքվում են ձեր շրջապատի հետ բոլոր այլ անդամները՝ առանձին գործություններում:

լորովին կապ չունեցող մարդիկ: Եթե քաջատեղյակ մեկից հարցման, քեզ կապատասխանեն՝ հավատացյալներ են, ասել է թե՝ աղանդավորներ են: Իսկ եկեղեցին հ՞նչ: Եկեղեցին «սառցալու» է (Յ.Շիրազ): Հարունակենք թեման: Լուսավորչական հավատքից երես թեքողների թվի մեծացման հետ նոր թափ է ստանում եկեղեցաշինությունը: Զիվանու ականջը կանչի: Եղահանի աստվածատուու շնորհի հետ նա հավանաբար նաև պայծառատես է եղել ու մեր օրերի համար է ասել. «Մի քաղաք տեսա, իրենք հաց չունեն ուտելու, յոր վաճք են կառուցել՝ խելքի աշեցեր»:

Իրոք, մենք ուրիշ ենք, իսկ մեր չափն էլ անչափն է (Դ. Ղենիրճյան):

Ինչ է ստացվում, անհատը չի կառուցնում ապրել մի երևույթ որութեաբերած բերանով հղում կատարեած է առաջարկութեան մեջ:

ՀՆԱԳԻՒՊԱԿԱՆ պԵՂՈՒՄՆԵՐ՝ Տաթեւի վանքի Վերականգնողական աշխատանքների շոշանակներում

Ա ր շ ա վ ա խ մ բ ի
եջ 1 անդամներից հնագետ
Դավիթ Դավթյանի տեղեկացմանը՝
2014թ. հնագիտական պեղումներ
են իրականացվել վանական համա-
լիրից հյուսիս ընկած հատվածում՝
պարսպապատի անմիջական հա-
րեւանությամբ, որտեղ ժամանա-
կին եղել է վանքի գլխավոր մուտքը: «Պեղել ենք այդ հատվածը, եւ
առաջիկայում ծրագրվում է մուտքը
այնտեղից բացել, քանի որ աշխա-
տանքներն այդ մասում ավատովել
են: 2014թ. պեղումները թեև ծավա-
լուն չէին, բայց պարզեցին, որ տվյալ
հատվածում մշակութային լուրջ
շերտեր չկան. փոխարենն ամբող-
ջությամբ բացվեց գլխավոր մուտքի
մասամբ ներսային եւ առցելի մասը,
որ խորհրդային տարիներին փակ-

վել էր՝ վերածվելով աղբյուրի: Ըստ
ծրագրի՝ աղբյուրը կտեղափոխվի
եւ պեղված հատվածից գլխավոր
մուտքը կվերաբացվի», – նշեց Դա-
վիթ Դավթյանը:

Ինչ վերաբերում է 2015թ. հիկուտներեց-նոյենքեր ամիսներին իրականացված հնագիտական պեղումներին, ապա դրանք կենտրոնացվել են մի քանի տեղամասերում՝ վաճրի արեւելյան մասում, որտեղ քացվել է ծորի եղորով ամսաբռ սպասարկության կողմնում՝ 1մ 70սմ, որ, աստիճանաբար նեղանալով, ավարտվում ու հատվում է Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու արեւելյան կողմում գտնվող «զնողան» կոչվող շինությանը. այս մասում պարսպապատիք ապահովություն 1մ 20 ամ է:

Ընողներիդ շիրիմին չես այցելել, որովհետեւ մի 4-5 հազար դրամ չես ունեցել, որովհետեւ հասարակական տրանսպորտը, որպես այդպիսին, վաղուց, շատ վաղուց գոյություն չունի, իսկ տարսին մի ուղղության համար ճիշտ այդքան փող է պահանջում: Այ, այստեղ էլ սիրտդ թիշ է մնում պայթի: Սա արդեն ոչ թե վիրավիրական է, այլ՝ նվաստացուցիչ:

Խորհրդային վերջին տարիներին, երբ խանութեներից անհետացել էին միսր, կարազն ու պանիրը, ապագայի մասին մի քաղաքական անելիուն էին պատմում. թռնիկը վեա ընթերցելիս հանդիպում է «հերթ» բառին, չի հասկանում բառի իմաստը, խնդրում է տատիկին օգնել: Տատիկն էլ շատ է չարչար-վում, բայց չի կարողանում թռնիկին հասկացնել «հերթ» բառի իմաստը: Ստիփված ասում է՝ այ, երբ մի անգամ մեր խանութը միևնույն ժամանակ, ես քեզ ցույց կտամ, թե ինչ բան է հերթը: Նշտեւում է թռնիկի երկրորդ հարցը՝ իսկ ինչ է միսր: Դիմա, մեր երկրի բնակչության զգալի մասի համար այդ ապագան վաղուց է եկել: Նույնիսկ իշխանություններն են հանձն առնում, որ բնակչության 40 տոկոսն աղքատ է, ասել է թե «մինչ» ասած մթքով նրանք տեսնում են կամ խանութեների ցուցակիներում, կամ էլ, ներդողություն են խմբում ձեր տեսողությունն ու լուղությունը վիրավորելու համար, մեռելահացի սեղաններին: Անդորովյան մթերքների մասին էլ չենք խոսում: Մսամբերքի մասնագիտացված խանութերում, ինչպես ասում են, կգտնեք ցանկացած ճաշակի ու որակի միսր, բայց դա բոլորովին էլ չի խոսում այս կարեւրագույն մթերքի առատության մասին: Իրական պատկերն իմանալու համար մտեք գյուղ: Գյուղացին խեղճ ու աղքատ եղել, այդիսկին էլ մնում է: Անբողջ տարին տաճօվել, մեկ-երկու անասուն է պահել, որ աշնանը վաճարի ու իր դարդին դարձան անի՝ գնորդ չկա: Ահա թե ինչու է մսամթերքի խանութերի արտաքին տեսքը առատության տպավորություն թողնում: Չա, որ գյուղ մտնեք, մտեք նաեւ մեկ-երկու պատահական տան մառան կամ նկուղ: Մի քանի տարի առաջ, նոյնիսկ «անցումային շրջանի» առաջին տարիններին, հայ գյուղացին ձնուան համար մառանում ամբարաքի հաշվին մի երկու-երեք ընտանիք էլ ձմեռահան կամեր: Դիմա

մանակի ընթացքում պատի շարերը քանդվել են ու ծածկվել հողով, իսկ վաճական համայնքի տարածքում պարբերաբար հողացնան աշխատանքներ են իրականացվել, որի հետեւանքով կառուցի ավերակները մնացել են հողի տակ: Պեղումների շնորհիվ բացվեցին պարսպապատի ստորին շարերի կոպտատաշ քարերը: Մասնագետների կարծիքով՝ կենտրոնական հատվածում պիտի լիներ կիսակլոր աշտարակ, բայց, ցավոք, այդ հատվածն ավերվել էր: Ասում են՝ խորիրդային տարիներին ջրահեռացման համար դրենաժ են անցկացրել այդ մասով, եւ գուցեն պատի հատվածի խարիսվածությունը պայմանավորված է դրանով: «Մենք սահմանափակվեցինք պարսպապատի հիմքերը բացենով, քանի որ այդ էր մեր արջեն դրվագ հիմնական նպատակը: Նշանափակված հատվածում խարիսված պատի հետքեր նշանափակված են անոնքում, սակայն հնագիտական տեսանկյունից անկարեւոր համարելով՝ բավարարվեցինք եղածով», - տեղեկացրեց Արևին Յանուարունակը:

մա՞ չէ, չի կարող: Դժման հազիվ ինքը է յոլա գնում: Բոլոր այն գյուղացիները, որ այսօր քաղաքաբնակ են դաբ-ձել (ինձ նաման), իգուր են բողոքում գյուղում մնացած հարազատներից, որ վաղուց Է՛ իրենց «ստուկի» չեն ուղարկում պատճառաբանելով, որ «Եկող նարդ չկա», «տրանսպորտ չկա», ում միջոցով ուղարկեն: Մի հա-վատացեք, ծիշտն այն է, որ ուղարկի ուղարկելու բան չկա:

Հանրապետության վարչապետը, խոսելով 2016թ. պետական բյուջեի մասին, շետում է, որ այն ունի իսկաս արտահայտված սոցիալական ուղղվածություն: Բայց ինչ-որ հավատս չի գալիս, որ դրանից շատ քան փոխվի մեր կյանքում: Հանրապետության ֆինանսների նախարարության պաշտոնական կայքից մի քանի տվյալներում՝ մեկնաբանությունները բողնելով ընթերցողներին: 2013թ. պետական բյուջեից սոցիալական պաշտպանությանն ուղղվել է 304.696 մլրդ, 2014-ին՝ 362.033 մլրդ, 2015-ին՝ 390.504 մլրդ դրամ (*Sekretariat minfin.am*): Ակնհայտ է, որ բնակչության սոցիալական վիճակի բարելավմանը ուղղված ներդրումներն անընդհատ աճել են, բայց ակնհայտ է նաև, որ դրա հետ մեկտեղ ժողովորի վիճակն ապելի է վաստարացել: Դարձայլ պաշտոնական տվյալներով՝ աղքատության տոկոսը հասել է 40-ի: Կեց տարի առաջ այս թիվը 27 էր:

Ասում են՝ մի աղքատ
Երիտասարդի ու հարուստ աղջ-
կա միջեւ սեր է ծնվում: Երբ գալիս է
ժամանակը, եւ տղան զնում է աղջ-
կա տուն նրա հորից սիրած էակի
ծեռքը խնդրելու՝ աղջկա հայրը հե-
տաքրքրվում է տղայի եկամուտով,
աշխատավարձով: Տղան պատաս-
խանում է, որ ամսական ստանում է
150 ռուբլի աշխատավարձ: Հայրը
մերժում է տղային՝ ասելով, թե այդ-
քան փող իր աղջկը միայն օճա-
նելիքի վրա է ծախսում: Դժվար չի
գուշակել տղայի միշտքարական պա-
տասխանը: Հիմա, ամինաստ կիրայի
ինձ նամաների կենարոշակը համե-
նատել նամաների կոսմետիկ ծախ-
սերի հետ: Հասկանալի է, նախ այն
կիրայի բազմապատիկ անզամ ավելի,
երկրորդն է՝ վիրավորական է: Բայց
ինձ թույլ եմ տալիս մի թվաքանա-
կան փորդիկ խնդիր առաջարկել Աժ-
ծիոնդ պատգամավորներին: Նրանք,
չեն կարծում, թե մեկ տուփը մեկու-
կես հազար դրամից էժան սիզարետ
են ծխում: Անսվա կտրվածքով դա

րում: Դարավային մասում պեղվեց 1043թ. կառուցված եւ 1931թ. երդաշարժից քանդված զավիր-սրահի ողջ տարածքը: Պեղումներով բացվեցին Ս. Պողոս-Պետրոս եկեղեցւ հարավային եւ մասսամբ նաև արեւմտյան պատերի եռաստիճան հիմնաշարը՝ մի քանի տեղ վարդետանշաններին փոխարինող անվան գլխատառերով, ապա նաև զավիր պատերի ստորին շարեր:

Պեղումները փաստեցին, որ այստեղ տարբեր ժամանակներում թաղումներ են արվել. այդ են վկայում բացված հարթ ուղղանկյունաձև տապանաքրերը: Դագետների տեղեկացմանք՝ այստեղ ջրահեռացման խնդիր կար, ուստի պայմաններ ստեղծվեցին նաեւ դրա ապահովման համար: Այդ հատվածից դեպի արեւելք, որտեղ գավիթ-զննակատուն է եղել, հայտնաբերվեց կոմինրե կավե փողորակների շար, որով ուշ միջնադարում, անենայն հավանականությամբ, ջուր է հասցել սեղանատուն: Շարունակությունը չեն աերել, քանի որ հսկայական տարածք է:

«Սար առջեւ սպասակ էր դրվագ բացել Եկեղեցու գավիթ-զանգակատան հիմնապատերը, որտեղ բարեկարգման աշխատանքներ պիտի կատարվեն: Գավիթ-սրահը պիտի

գերազանցում է թշչակառուներից շատերի թշչակը: Դասկանալի է, թշչակառուն իրավունք չունի ծիեւ ոչ միայն ֆինանսական տեսանկյունից: Ծիեւը վճառ է առողջությամբ: Խակայիմ հարց հարգածման պատճառամավորներին: Թշչակառուն իրավունքունի՞ հիվանդանալ, հյուր գնալ, հյուր ընդունել, տարին մեկ անգամ կիսութակից, երկու տարին մեկ թատրոն կամ համերգային դահլիճ նմտել եւ

Այլն: Հուշում՝ ոչ, չընի: Այդ 40-45 հազար դրամով ՆԱ ՊԵՏՔ է ԱՊՐԻ, բայց քանի որ այդ միջոցներով դա անհնար է՝ նա ուղղակի «կենում է» (որը նշանակում մի տեղում անշարժ, անփոփոխ մնալ, ինչպես մնում է քարը կամ անշունչ նի այլ առարկա): Դիվանահանալու իրավունքը ընդհանրապես չունի (երանի իրավունքը լիներ): Դիվանդ թոշակառուներ կան, որ ստացած թոշակով թժկի նշանակած դեերի կեսն էլ չեն կարող գնել: Անշաք Ներողություն են խնդրում բոլոր թոշակառուներից, բոլոր նրանցից, ովքեր մի կերպ են ծայրը ծայրին հասցնում ստորև թերվող համեմատության համար: Անասնապահության բնագավառում գոյություն ունի «կենսապահ կեր» հասկացությունը: Դա կերարածմին այն քանակությունն է, որն անհրաժեշտ է կենանու ֆիզիկական գոյությունը պահպանելու համար: Միայն դրանից ավելի տրված կերի դիմաց է կենդանին նրելոց տական: Այ, այս կենսապահ կերարածմին են եւ համեմատում մեր կենսազամբյութի հետ: Կարծում եմ՝ տարբերությունը շատ մեծ չէ:

Ասում եմ՝ իին Հելադայում, Ալեքսանդր Մեծի ժամանակներում, մի սովորույթ կար, համաձայն որի, որոշակի տարիքի հասած մեկը, եթե նա հասարակության մեջ քարձոր դիրք ունեցող էր, իր կողմից նշանակված օրը մեծ խնջույք-գիճնարբուծ էր կազմակերպում, հրավիրում իր մտերիմներին: Խնջույքի սկզբում հայտարարում էր, որ հասարակությանը տվել է այն, ինչ կարողացել է եւ որ այլեւս տակից չունի, ուստի որոշել է կյանքին հրաժեշտ տալ: Դրամից հետո նա հյուրերին է նվիրում ուսյաւ եւ արծարյա այն թատրո, որոնցով նրանք գիճի էին ընպում, բանավոր հայտարարում իր կտակը, որը գրավորից էլ գորեել էր լինում, իսկ խնջույքի վերջում գիճու հետ խառնված թույն խնում, գնում այն աշխարհը: Իսկ հասարակության ավելի ցածր

դասի անդամները, որոնցից նույն
այդ հասարակությունն այլեւս որեւէ
օգուտ չեղ ակնկալում, կամ ինք-
նասպան էին լինում, կամ էլ նրանց
կյանքից զրկում էին մի այլ ծեւով:
Երկրիս մեջ պայմաններն այճախսին
են, որ բռնորդ կամքից անկախ այդ
օրենքը կիրարկվում է նաև այստեղ:
Անընդհատ շատացող ինքնասպա-
նությունների մեջ մասի պատճառ-
երը դրանց դիմողների մոտ ծագած
տնտեսական պրոլետերի լուծման
անհնարինությունն է:

Մստերիմ բարեկամներիցս մեջ կին համառոտ պատմեցի այն, ինչ պատմեցի ընթերցողներիս: Նա էլ թէ՝ «տնտեսական ապաստան համացություն» գոյություն չունի:

Գուցեն շատերն են համաձայն
այս մտքի հետ, ավելի ճիշտ՝ ննան
ձեւակերպման հետ, բայց այդ գոր-
ծընթացը միշտ էլ եռել է, նոյնիսկ
դարեր շարունակ։ Ուղղակի, ինչպես
ընդունված է մեր օրերում ասել՝ այդ
նաև մեր ուսուցանանեւ։ Խարծում

մասին չեն բարձրածայնել: Կարծում
եմ՝ Եկեղ է այդ ժամանակը:

Գլուխ, որ լոշված քանազաց երկիր, այնպես էլ հմ երկիր դեկավարներն ի պաշտոններ բազմագրադարձ նարդիկ են եւ դժվար թե ժամանակ գտնեն ու աչի անցկացնեն «Այլունյաց երկիր» թերթի ննան ծայրամասային լրագիրը։ Բայց նրանք բազմաթիվ օգնականներ ունեն, որոնցից մեկ-երկուսի պարտավանությունների մեջ հավանաբար մտնում է նաեւ ԶԼՍ-ում շրջանառվող լուրերի մասին նրանց տեղյակ պահելը։ Դասկանում եմ, որ շշափակող հացը նրանց համար նորություն չէ, եւ ոչ էլ առաջին անգամ են նրանք այդ մասին լսում կամ ընթերցում, եւ հետո էլ դա նրանց համար ուղղակի «միգերմի» հարց է։ Բայց դե «մենք էլ մարդ ենք» ու մտածում ենք՝ գուցե ավելորդ չեն մեկ անգամ էլ հիշեցնել, որ այսպես ապրել այլևս չի կարելի, գուցե մի ըստ ամեն:

3.4. Վերջում մնում է հիշեցնել, որ հանրապետության վարչապետ Յ.Արքահայման անկենողորեն խոստվանում է՝ չնայած պետրության «ակնհայտ» սոցիալական ուղղվածությանը, չպետք է հույս փայփայել, որ մենարկած տարում կարող ենք համեմատաբար լազ ապրել: Այսպես որ՝ ծեր գոտիների վրա ծարճանդի ուղղութեամբ մի անօր է բաժեռ:

ԱԵԴԻԿ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

A black and white photograph showing a woman standing behind a counter in what appears to be a shop or library. She is wearing a dark jacket over a light-colored shirt. Behind her are shelves filled with books and some potted plants. In the foreground, another person is seated at the counter, and another person is partially visible on the right side of the frame.

**«Դուերը բացեք,
գարուն է գալիս»**

«Հոգիս արթնացավ հարավի բոլյիից», - այսպես է զարնան զարթոնքը ներկայացրել բանաստեղծը: Մարտի 1-ին զարնանամուտի տրանադրություններն էին իշխում Սյունիքի մարզային գրադարանի սպասարկման բաժնում, որտեղ կայացավ «Դռները բացեք, զարուն է գալիս» խորագործ ցերեկույթ: Այն վարում էին 2010-ին հանրապետության լավագույն դաստիարակ ճանաչված Արշալուս Վեգիրյանը (N7 նախադպրոցական ուսումնական հաստատություն) և մարզային գրադարանի նատենագիտական տեղեկատվության բաժնի գրադարանավարությի Քրիստինե Վեգիրյանը: Միջոցառման հիմքում ասմունքն էր ու զարնան խորհրդին առնչվող խոհրդածությունները, ինչպես նաև զարնան եւ մայրական սիրուն ծոնված երգեր: Նշեցին Սայաթ-Նովայի, Զարենցի, Տերյանի, Սեւակի, Սահյանի բանաստեղծություններից, պոետներ, ովքեր իրենց ստեղծագործություններում գովերգել են զարնան զարթոնքը, մայրական սերն ու կյանքի հավերժությունը:

«Գարնան առաջին օրն է, մոռանանք հանապարհոյա հոգսերը, բարձր տրամադրությամբ ու սպասումով լի դիմավորենք գարունը, ակնեկալիքով, որ հենց զարմանն են իրականանալու բոլորին նվիրական ցանկությունները», - այս էր ցերեկույթի լեյտոնիտիվը:

սելը վաղ է: Դրանց վերաբերյալ ընդհանուր հաշվետվություն կներկայացվի, երբ համարի ամբողջ տարածքը հնագիտական առումով բացահայտված կլիմի», – նշեց Արսեն Ղարությունյանը եւ հավելեց, որ շատերը վաճռ են այցելում նաև պահպանված հնություններին, այդումների շնորհիվ հայտնաբերված գտածներին ծանոթանալու համար:

Ծրագիր կա նաև նախկին ախոռի տարածքում թանգարան բացել, որտեղ կցուցադրվեն այն գտածները, որոնք դուրս են քերպել պեղումների ընթացքում:

Գտածններից խոսելիս հնագետները տեղեկացրին, որ առան է եղել խեցեղեն նյութը. Ներկայիս զանգակատան առջևի հատվածից հայտնաբերվել է 14-15-րդ դարերին հարազան վերագրվող օղակաձեւ նստուկով քառ՝ կապույտ եւ սե

զնարակով պատված՝ արաբերեն
մակագրությամբ, որի վերջնանությու-
նը դեռ ընթացքի մեջ է: Թասի միայն
նստովի հատվածն է ամբողջական,
մնացածը՝ բեկորներով:

Տարելու հսկագիտությանը հարուստ ու բազմաբռվանդակ է: Հետագա պեղումները դեռ նորանոր բացահայտումներ են խստանում:
ԱՐՄԻՆԵ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

